

ÓKERESZTÉNY EGYHÁZTÖRTÉNETI TANSZÉK

Tanszékvezető professor: Dr. Perendy László ny. r. t.

Patrológia I.: Az ókeresztény irodalom története 325-ig, Nagy Konstantin koráig (2013–14/I.)

HOKEPAT1A0N, A, C

A patrológia a *Szentírás* megszületése után kialakult keresztény irodalom ránk maradt alkotásainak tükrében foglalkozik az első századok egyház- és teológiatörténetével. Feladata a hallgatókat megismertetni ennek az irodalmi örökségnek tartalmával, jellegzetességeivel és szövegkiadásával. Az előadások elsősorban a legjelentősebb szerzőkön keresztül mutatják be az ókeresztény kor irodalmát.

Tankönyv:

VANYÓ LÁSZLÓ, *Az ókeresztény egyház irodalma*., Bp. 2007.

Kötelező olvasmányok:

Apostoli atyák (Római Szent Kelemen levele a korinthusiakhoz, Antiokhiai Szent Ignác hét levele, *Didakhé*, Hermász *Pásztor*); apokrifok: *Tamás-evangélium*, *Jakab-prótoevangélium*, *Nikodémusevangéliuma*; apologéták (JUSZTINOSZ, *I. Apológia*; TERTULLIANUS, *Védőbeszéd*; IRENAEUS, *Az apostoli igehirdetés feltárása*).

Ajánlott irodalom:

B. ALTANER–A. STUIBER, *Patrologie*, Freiburg in Br. 1978

H. R. DROBNER, *Lehrbuch der Patrologie*, Freiburg in Br. 1994.

Patrológia II.: Az ókeresztény irodalom története 325-től 787-ig (2013–14/II.)

HOKEPAT2A0N, B, D

Tankönyv:

VANYÓ L., *Az ókeresztény egyház irodalma II.*, Bp. 2007.

Kötelező olvasmányok:

JERUZSÁLEMI SZENT KÜRILLOSZ *Összes művei* (Ókeresztény írók 19), Bp. 2006.

NAGY SZENT BASZILEIOSZ, *Buzdítás az ifjakhoz* (ÓÍ 6, 213–229.)

ATHANASZIOSZ, *Az Ige emberré válásáról* (ÓÍ 13, 96–162.)

NAZIANZOSZI SZENT GERGELY, *2. beszéd a teológiáról* (*Az isteni és emberi természetről I.*, Bp. 1994, 141–168.)

NÜSSZAI SZENT GERGELY, *Mózes élete* (ÓÍ 6, 645–738.)

Bevezetés az ókeresztény dogmatörténetbe (2013–14/II.)

HOKEDOGTA0N, A, C

A tantárgy épít a patológiai tanulmányok során megszerzett ismeretekre. A formálódó hitvallásokra, az ókeresztény egyház szakramentális életére, keresztségi és zsinati hitvallási formuláira alapozza a teológiai megfogalmazások történetének bemutatását. Külön hangsúlyt kapnak azok a teológiai témák, amelyek az egyetemes zsinatok dogmatikus döntéseihez járultak hozzá, és pontos értelmezésükhöz nélkülözhetetlenek.

Tankönyv:

VANYÓ L., *Bevezetés az ókeresztény kor dogmatörténetébe* (ÓÍ 20), Bp. 2009.

Kötelező olvasmányok:

ATHANASZIOSZ, *A nikaiai zsinat határozatáról* (ÓÍ 13, 323–367.)

BASZILEIOSZ, *A Szentlélekről* (ÓÍ 6, 71–163.); *38. levél* (ÓÍ 6, 242–251.)

NAZIANZOSZI SZENT GERGELY, *5. teológiai beszéd* (ÓÍ 6, 374–398.)

Ajánlott irodalom:

J. D. N. KELLY, *Early Christian Creeds*, New York 1991; *Early Christian Doctrines*, 1978.

HEINRICH DENZINGER -PETER HÜNERMANN, *Hitvallások és az Egyház Tanítóhivatalának megnyilatkozásai*, Bányterenyé -Budapest 2004.

MAURICE WILES, *The Making of Christian Doctrine*, Cambridge 1975.

A II. ciklus kurzusai:

Ókeresztény szimbólumok (2013–14/I.)

HOKES3-BOP, III. specializációs irány, A

A kurzus foglalkozik az ókeresztény művészet történeti áttekintésével, majd részletesen vizsgálja az egyes szimbólumok eredetét a *Biblia* és az egyházatyák művei alapján.

Tankönyv:

VANYÓ L., *Az ókeresztény művészet szimbólumai*, Bp. 2000.

Ajánlott irodalom:

VANYÓ L., *Katekézis, költészet és ikonográfia a 4. században*, Bp. 2005.

J. DANIELOU, *Les symboles chrétiens primitifs*, Paris 1996.

Hellenisztikus teológia (2013–14/II.)

HOKESP1AB0P, I. specializációs irány, B

Az előadások a kereszténység előtti görög és római teológiai eszmék fejlődését ismertetik, az ún. *theologia naturalis* kérdéseit. Kiemelten foglalkoznak a középső platonizmussal, amely nagy hatással volt a III. századi keresztény szerzőkre.

Tankönyv:

VANYÓ L., *Theologia Graeca*, Bp. 1992.

A IV–V. század krisztológiája (2014–15/I.)

HMJ011, II. specializációs irány, B

Azokkal a krisztológiai modellekkel foglalkozik, amelyek jelentősek voltak a 431-es és 451-es egyetemes zsinatok előtt, mint például Apollinarisz és Nüsszai Gergely krisztológiája. A 451 utáni korszakból foglalkozik a mérsékelt monofiziták, főleg antiokhiai Szevérosz nézeteivel.

Tankönyv:

VANYÓ L., *Bevezetés az ókeresztény kor dogmatörténetébe* (ÓÍ 20), Bp. 2009 egyes fejezetei

Ajánlott irodalom:

A.GRILLMEIER, *Christ in Christian Tradition. From the apostolic age to Chalcedon (451)*, London 1965.

Isten a bizánci teológiában (2014-15/I.)

HOKESP2AB0P, II. specializációs irány, C

A kurzus áttekinti az apofatikus teológia kérdéseit, valamint a szentháromságtani problémákat, különös tekintettel a pneumatológiára és Palamasz Szent Gergely *energeia*-tanára.

Tankönyv:

A.PAPADAKIS- J.MEYENDORFF, *A keresztény Kelet és a pápaság felemelkedése*, Bp. 2002.

Kötelező olvasmány:

ÚJ TEOLÓGUS SZENT SIMEON, *Huszonöt fejezet az istenismeretről és a teológiáról*, Bp. 2000.

Ajánlott irodalom:

KERESZTÉNY EGYSÉG PÁPAI TANÁCSA, *A Szentlélek származására vonatkozó görög és latin hagyomány*, in *Teológia* 1996, 66–73.

B. BOBRINSKOY, *Le mystère de la Trinité*, Paris 2003.

R. HAUGH, *Photius and the Carolingians. The Trinitarian Controversy*, Belmont/Mass. 1974.

J. MEYENDORFF, *A bizánci teológia*, Budapest 2006.

Bizánci krisztológia (2014-15/II.)

HOKESP2AD0P, II. specializációs irány, D

A kurzus áttekinti a krisztológiai problémakör alakulását Jusztinianosztól Palamasz Szent Gergelyig.

Tankönyv:

J. MEYENDORFF, *Krisztus az ortodox teológiában*, Bp. 2003.

Ajánlott irodalom:

BAÁN I., *Justinianus császár teológiája*, Bp. 1997.

C. SCHÖNBORN, *Krisztus ikonja*, Bp. 1997.

A. PAPADAKIS – J. MEYENDORFF, *A keresztény Kelet és a pápaság felemelkedése*, Bp. 2002.

Különelőadás

Apokrif levelek (2013-14/I–II.)

KÓD?

A kurzus célja az apokrif levélirodalom legfontosabb műveinek bemutatása formai és tartalmi szempontok figyelembevételével.

Ajánlott irodalom:

ADAMIK T. et al. (ford.), *Apokrif levelek*, Bp. 1999.

Szeminárium

Patrológia I–II (2013-14/I–II.)

KÓD?

A szeminárium célja Szent Ágoston *De doctrina christiana* c. művének elemzése, továbbá különböző szakdolgozati témák megvitatása.

Ajánlott irodalom:

SZENT ÁGOSTON, *A keresztény tanításról*, Bp. 2001.

LUIGI AMICI *et al.*, *De doctrina christianadi Agostino d'Ippona*, Roma 1995.